JE BOERT BETER MET
BOERDERIJ
11 JANUARI 2022 | NUMMER 16

ZORGLANDBOUW
DREMPEL LIGT HOOG OM IN TE STAPPEN

SINDS **1915** HET ONAFHANKELIJKE WEEKBLAD VOOR DE LANDBOUW

Zorgboer is in trek, maar het vak is ingewikkeld

De zorglandbouw is de laatste jaren sterk geprofessionaliseerd en gespecialiseerd, maar de groei van het aantal zorgboeren lijkt af te vlakken. Federatie Landbouw en Zorg wil wetgeving meer loskoppelen van grote zorginstellingen voor beter maatwerk.

Door Theo Brummelaar

Zorglandbouw is van verbredingstak een serieuze sector geworden. In 2018 waren er 1.350 zorgboerderijen met dagbesteding, logeeropvang of verblijfoptie. Daarvan is driekwart – met zo'n 25.000 zorgcliënten – aangesloten bij Federatie Landbouw en Zorg. De sector is steeds meer gespecialiseerd met focus op jeugd (in toenemende mate schooluitvallers), arbeidsreïntregratie, dementie, verstandelijke beperking of verslavingszorg. Met per groep aparte zorgwetten en -regels.

De sector is ook veel professioneler geworden. Met grotere zorgboerderijen tot gevolg. Tussen 2013 en 2018 verdubbelde de gemiddelde jaaromzet zelfs ruim tot € 200.000. "Een zorgboerderij is een substantieel deel van een bedrijf geworden met regelmatig meer omzet dan de landbouwtak", zegt Federatie-directeur Maarten Fischer. "Een gemiddelde zorgboer heeft drie tot vijf man personeel en soms zijn dat er wel 40."

> Zorgboeren worden net zo beoordeeld als grote zorginstellingen; de drempel is hoog om in te stappen

De laatste jaren vlakt de groei van het aantal zorgboerderijen wel af door diezelfde professionalisering. Fischer: "Zorgboeren worden op dezelfde manier beoordeeld als grote gespecialiseerde zorginstellingen met veel personeel. Dat maakt de drempel hoog om in te stappen, terwijl de vraag naar zorg op zorgboerderijen heel groot is."

Lastige praktijk

In principe is het nog altijd makkelijk om zorgboer te worden. Wettelijke eisen zijn beperkt, behalve die aan de zorg zelf gesteld worden. De aanbesteding is echter ingewikkelder geworden. Voorheen kon een cliënt met persoonsgebonden budget relatief laagdrempelig bij een zorgboer aankloppen. Dit kan nog steeds, maar boeren sluiten nu verreweg de meeste zorgcontracten af met gemeenten en zorgkantoren die vaak hun eigen zorgeisen hebben. "Als je voldoende cliënten wilt kunnen ontvangen, is het belangrijk dat je met meerdere vormen van financiering werkt", zegt Fischer. "Vaak worden deze contracten door meerdere boeren uit een regio bij een grote zorginkooporganisatie afgesloten om samen aan eisen te kunnen voldoen."

Federatie-zorgboeren moeten daarnaast het keurmerk 'Kwaliteit laat je zien' bezitten. Zaken als zorgplan, risicoanalyse (ook brandveiligheid), opleidingen van personeel, inspraak van cliënten op de zorg en verplichte jaarverslagen maken deel uit van dit keurmerk dat regelmatig geaudit wordt. Fischer: "Het keurmerk helpt zorgboeren om te voldoen aan alle relevante wet- en regelgeving voor de specifieke zorg die geboden wordt."

Simpelere normen voor zorgboerderij

Zorgboeren hebben veel met controles en een hoge administratielast van overheden te maken. Ze zijn het gevolg van werken met publieke middelen en kwetsbare mensen, maar deels ook van berichtgeving over winsten met zorggelden. In combinatie met het 'gelijke monniken, gelijke kappen-principe' voor alle zorginstellingen leidt dat tot een hoge administratieve werkdruk die niet per se bij zorglandbouw past. "Zorgboeren zijn relatief kleinscha-

Nieuwe wet vraagt meer van zorgboer

Een boer die een zorgboerderij wil beginnen, heeft nu weinig wettelijke verplichtingen. De zorg zelf is wel complex. Elke zorgboer moet zich aan wetten en regels houden die van toepassing zijn op de specifieke zorg die geboden wordt.

Federatie Landbouw en Zorg werkt daarnaast met een keurmerk. Dit is wettelijk niet vereist, maar wordt door veel gemeentes en zorgkantoren voor aanbestedingen wel omarmd omdat het keurmerk van de Federatie zekerheid geeft dat er goede zorg geleverd wordt.

Per 1 januari 2022 treedt de Wtza-wet in werking. Startende zorgboeren hebben dan een meldplicht. Voor grotere zorgboeren geldt een vergunningsplicht en een plicht voor het regelen van toezicht. Ook een openbaar jaarverslag is dan verplicht (geldt al voor zorgboeren met jeugd).

FOTOS: JAN WILLEM VAN VLIET

Zorglandbouw is een serieuze sector geworden. In 2018 waren er al 1.350 zorgboerderijen met gemiddeld drie tot vijf medewerkers en gemiddelde jaaromzet van €200.000.

lige zorgaanbieders die met verschillende doelgroepen werken; inclusieve mini-maatschappijtjes. Andere zorg is vaak grootschalig en specialistisch", aldus Fischer.

Zijn organisatie zet daarom in op een meer werkbare wetgeving die past bij de unieke vorm op zorgboerderijen. Meer losgekoppeld van grote zorginstellingen en schaalvergroting in de zorg. "We hebben samen met overheid, verzekeraars en Vereniging van Nederlandse Gemeenten een nieuw kwaliteitskader gemaakt dat in 2022 voor alle zorgboeren geïmplementeerd wordt." Hierin staan negen nieuwe kernwaarden: sociale contacten/steun en erbij horen, keuze uit zinvolle activiteiten/werkzaamheden, samen gezond eten, veel bewegen op de boerderij, ruimte om veel buiten te zijn, vaste structuren, persoonsgerichte begeleiding, het gewone leven ervaren, stimuleren van groei door de boerderijomgeving. Ook gaat de Federatie landelijk een academie opzetten voor zorgboeren. ■

'Zorg zelf is niet veranderd, de aanbesteding én administratie wel'

Margreet Wiersema is al veertien jaar zorgboer. Eerst aan de keukentafel en sinds 2011 professioneel. Met een hbo-opleiding verpleegkunde, jarenlange zorgervaring en een passie voor jeugdzorg was de keuze voor een zorgboerderij er een van het hart. "We richten ons op kinderen met een rugzakje die het met emoties en sociale vaardigheden lastig hebben. Het mooist is als je ze op je boerderij helemaal ziet opbloeien."

Ze heeft de 'sector' wel zien veranderen. Het directe contact tussen ouders en zorgboeren is in het voortraject verdwenen. De zorg is nog hetzelfde, maar de decentralisatie ervan naar gemeentes heeft gevolgen voor de aanbesteding gehad. "In dat traject zijn veel extra 'muurtjes' gebouwd. Ouders van een kind moeten hun zorgvraag eerst heel goed onderbouwen. Dat is al een flinke drempel. Dan moet de gemeente – waar vaak veel verloop is en wachtlijsten zijn – de zorgvraag beoordelen en moet een zorgmedewerker bepalen waar het kind naartoe mag." Het gevolg is dat Wiersema niet zozeer minder cliënten op haar zorgboerderij krijgt, maar wel cliënten met een grotere problematiek dan voorheen. "De kinderen met relatief minder problemen komen er niet meer doorheen. Dat vind ik lastig, wat gebeurt er nu met die kinderen?"

De zorg is bij Wiersema sterk geprofessionaliseerd. Ze stelt hoge eisen aan haar personeel en heeft vier mensen in dienst, waarvan één fulltime. Ook zelf blijft ze zich ontwikkelen om bij te blijven. Die professionalisering heeft een keerzijde; bijna alles is gereguleerd en de hoeveelheid administratie is enorm. "Zorg verantwoorden en doelen stellen vind ik heel normaal, maar er komt zoveel meer bij kijken." Financiële verantwoording voor het ministerie, een accountantsverklaring, een vuistdik jaarverslag, een controle van alle apparaten op de zorgboerderij zijn enkele voorbeelden. "Het is gestoeld op wantrouwen en het is gewoon heel veel werk. Ik zou er fulltime een medewerker op kunnen zetten. De kinderen krijgen geen betere zorg en zorgverlening wordt steeds duurder. Ik zou liever een duurzamere zorg zien waarbij ik meer tijd heb voor de cliënt. De huidige hoge eisen doen geen recht aan kleine zorginstellingen."

Margreet Wiersema (53) heeft samen met Pieter Berend Slager (59) in Stedum (Gr.) een bio-melkveebedrijf en zorgboerderij.

100 melkkoeien

40 stuks jongvee

15 zorgcliënten

50% inkomen zorgtak

50% inkomen melkveetak